

Bijlage bij punt 8: toelichting

Omzetting van de Vereniging Het Oversticht in een Stichting.

In de Vereniging HO is het bureau het centrale en het uitvoerend bedrijf. Het bureau is ontstaan vanuit een bescheiden secretariaat van de vereniging, maar in de loop van de tijd uitgegroeid tot een bedrijf met enige omvang. In het laatste decennium is de dynamiek waarin het bureau zijn werk doet, drastisch toegenomen. Wij hebben dat deels zelf opgezocht, door naast de standaard-advisering ook in de markt voor projecten actief te worden. De ontwikkelingen in de standaard-advisering (wijzigingen in wet- en regelgeving, veranderende verrekeningssystemen bij overheden, sterkere noodzaak tot profilering en verantwoording) en de marktgerichte activiteiten bij projecten maken dat de traditionele beslislijnen in de vereniging beginnen te knellen. Door de economische crisis is een alerter en flexibeler reageren nog meer noodzakelijk geworden.

De beslislijn bij de vereniging is die van Algemene Ledenvergadering (ALV, 1x per jaar) via Algemeen Bestuur (AB, 2x per jaar) en Dagelijks Bestuur (DB, 10x per jaar) naar de directeur-bestuurder met zijn managementteam. Alleen al de begrotingscyclus betekent dat deze in het voorjaar wordt gemaakt, in het najaar wordt vastgesteld, met alle risico in deze tijd dat hij per jaarstart al verouderd is. Voor het bureau wezenlijke beslissingen moeten in de ALV worden genomen.

Het DB heeft zich beraden op de effectiviteit en op alternatieven. Aanvankelijk hebben wij gemikt op de maatschappelijke onderneming. De essentie daarvan is een bedrijf als kern, met daaraan een raad van belanghebbenden die de maatschappelijke koers van de onderneming ondersteunt en borgt. De parlementaire behandeling van een wetsvoorstel hierover duurt echter te lang.

Wij menen dat onze intenties ook kunnen worden bereikt met de omvorming tot een Stichting met maatschappelijke doelstelling. Die intenties zijn sinds de oprichting in 1925 niet veranderd, maar wel te preciseren:

- HO is werkzaam in het publieke domein, met een ideële doelstelling
- HO opereert zakelijk, maar zonder winstoogmerk
- HO is onafhankelijk, maar heeft betrokken belanghebbenden

In zo'n stichting kunnen de lijnen voor beslissingen en verantwoording kort worden gehouden tussen de directeur-bestuurder en een Raad van Toezicht. Met de voorgestelde Stichtingsraad kunnen de belanghebbenden (de gemeenten in ons werkgebied, waterschappen e.d.) zich vertegenwoordigd weten. Hun bijdrage aan de profilering van de stichting in de markt wordt op hoge prijs gesteld. Daarnaast wil het mT zich laten bijstaan door een vakinhoudelijk gerichte Raad van Advies. Deze kan de vooraanstaande positie helpen consolideren, die het bureau heeft in het veld van ruimtelijke kwaliteit en ruimtelijk erfgoed.

In de statuten is het bestaan van donateurs opgenomen, die de plaats van buitengewone leden kunnen innemen. De jaarlijkse donateursdag kan de opvolger worden van het inhoudelijke deel van de jaarvergadering.

De hoofdlijnen van dit stelsel zijn in bijgevoegd Bestuursmodel geschetst.

Wij hebben over de bestuurlijke (Government University) en de juridische aspecten (Deloitte & Touche) extern advies ingewonnen. De strekking daarvan is dat, zo lang van omzettingssprake is, er geen juridische, fiscale of rechtspositionele veranderingen optreden. De rechtspersoon blijft bestaan, de rechtsvorm wijzigt; alle bestaande rechten en plichten blijven bij de nieuwe rechtsvorm in stand. Omzetting betekent dus ook niet een ontbinding van de vereniging, die artikel 28 van de bestaande statuten zou activeren.

Het AB heeft op 17 juni over het voorgenomen omzettingsbesluit gesproken. Het heeft als belangrijk amendement ingebracht dat een relatie tussen RvT en Stichtingsraad op basis van zeggenschap moet worden vermeden. De bestuurlijke drukte zou daardoor toenemen en het AB gelooft meer in betrokkenheid op basis van inhoud en relatie dan op basis van vormen van zeggenschap.

De bijbehorende statuten worden u thans, de statutaire maand vóór de ALV, toegezonden.

De ALV besluit eerst over de omzetting, daarna over de nieuwe statuten. Een te formeren stembureau zal op de stemmingen toezicht houden. In tegenstelling tot wat in de toelichting bij de stukken van 8 juli werd vermeld, hebben buitengewone leden ter vergadering ook stemrecht. Het bestuur betreurt de zinsnede in dat stuk, waaruit zou kunnen worden opgemaakt dat dat niet het geval is.

Nadat de besluiten zijn genomen, zullen zij aan de rechtbank worden toegezonden, die volgens de wet een machtiging voor de omzetting verschaft. Als datum van de omzetting is 1 januari 2011 voorzien.

Aan het Handboek voor bestuurders en directie van stichtingen en verenigingen ontlenen wij ter toelichting nog het volgende.

Van omzetting is sprake wanneer bijvoorbeeld een vereniging de vorm van een stichting wil aannemen, een stichting die van een BV enzovoort. De wet stelt voor de omzetting van een vereniging of een stichting in een andere rechtsvorm een aantal eisen. Wordt aan deze eisen voldaan, dan krijgt de rechtspersoon wel een andere vorm, maar het blijft dezelfde rechtspersoon. Het bestaan van de rechtspersoon wordt door de omzetting niet beëindigd. Alleen de structuur en de vorm veranderen. In het vermogen van de rechtspersoon wordt door de omzetting geen verandering gebracht. Wordt een vereniging omgezet in een stichting, dan wordt het hele vermogen in de stichting ondergebracht en heeft de stichting na omzetting hetzelfde vermogen als de vereniging vóór de omzetting bezat. Dit geldt ook bij het omzetten van een stichting in een vereniging.

Procedure van de omzetting

Aan de omzetting van een vereniging of een stichting in een andere rechtsvorm stelt de wet de volgende vereisten:

- a. een besluit tot omzetting;
- b. een besluit tot statutenwijziging;
- c. een notariële akte.

ad a. Het besluit tot omzetting moet op dezelfde manier worden genomen als een besluit tot statutenwijziging. Is bijvoorbeeld voor de wijziging van de statuten van een

stichting de goedkeuring nodig van een derde (bijvoorbeeld een gemeente als subsidiegever) dan is deze goedkeuring ook vereist voor het besluit tot omzetting. Voor het besluit tot omzetting van een vereniging stelt de wet als extra vereiste dat dit besluit moet worden genomen met ten minste negen tiende van de uitgebrachte stemmen.

ad b. De statuten van de om te zetten rechtspersoon moeten worden aangepast aan de structuur van de nieuwe rechtspersoon. Tussen een vereniging en een stichting bestaan immers een aantal verschillen. Zo kent de stichting geen leden en geen algemene vergadering waaraan allerlei bevoegdheden dwingendrechtelijk zijn toebedeeld. Ook de naam van de stichting of vereniging zal moeten worden gewijzigd wanneer zij wordt omgezet in een vereniging of stichting. Het woord stichting of vereniging moet daarin correct worden opgenomen.

ad c. De notariële akte van omzetting moet de nieuwe statuten van de rechtspersoon bevatten. Is voor de omzetting een rechterlijke machtiging vereist, dan verklaart de notaris in de akte van omzetting dat de machtiging op het ontwerp van de akte is verleend.

De vereniging of stichting moet van de omzetting opgave doen in de openbare registers. Dit moet geschieden in het register waarin de rechtspersoon was ingeschreven en in het register waarin hij na de omzetting behoort te zijn ingeschreven.

Rechterlijke machtiging

Voor de omzetting van een stichting, de omzetting in een stichting en de omzetting van een b.v. of n.v. in een vereniging vereist de wet een rechterlijke machtiging. Een machtiging is nodig omdat de genoemde omzettingen ingrijpende veranderingen teweegbrengen die niet direct aan ander toezicht onderworpen zijn. Bij het verzoek om machtiging moet een notarieel ontwerp van de akte worden overlegd om te voorkomen dat de rechter een ontwerpakte krijgt gepresenteerd die ongeoorloofde afwijkingen van het rechtspersonenrecht inhoudt. De rechter zal de machtiging in elk geval weigeren als een vereist besluit nietig is of een rechtsvordering tot vernietiging aanhangig is. Daarnaast kan de rechter de machtiging weigeren indien de belangen van stemgerechtigden die niet hebben ingestemd met de omzetting of van andere bij de rechtspersoon betrokkenen, onvoldoende zijn ontzien. Voor de bescherming van niet stemgerechtigde anderen is het noodzakelijk dat ten minste één van hen zich tot de rechter heeft gewend.

Het besluit tot omzetting

Het besluit tot omzetting moet in de vereniging worden genomen door de algemene ledenvergadering. De algemene ledenvergadering is immers het orgaan dat bevoegd is de statuten te wijzigen. De Wet bepaalt bovendien dat het besluit tot omzetting genomen moet worden met ten minste negen tiende van de uitgebrachte stemmen. Deze grote meerderheid is vereist omdat het besluit een ingrijpende verandering teweegbrengt.